

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDE
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDE
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDE
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDE
VELD

MEMORANDUM

n.a.v. de Vlaamse, federale
en Europese verkiezingen

de verenigde verenigingen

INTRO

EEN KADER ALS KRITISCHE LENS VOOR WAT KOMEN GAAT

Als samenwerkingsverband van het maatschappelijk middenveld in Vlaanderen houdt 'de Verenigde Verenigingen' al een ruime 10 jaar de vinger aan de pols van het middenveld en de samenleving waarbinnen het actief is. Ze luistert, leest, bevraagt, praat, leert, koppelt, inspireert en lobbyt waar zinvol of nodig.

Zo werd begin 2013 duidelijk dat alle verenigingssectoren in essentie met gelijkaardige tendensen geconfronteerd werden. Elk op hun eigen manier, in hun eigen context en met eigen concrete voorbeelden. 'de Verenigde Verenigingen' wilde de vinger leggen op die tendensen, zien welke risico's en kansen ze inhouden voor het middenveld en er met het verenigingsleven samen aan werken. De 'Werktank Middenveld' was geboren. Na een grondige omgevingsanalyse werden de uitdagingen publiek voorgesteld op 26 augustus. Daarna volgde een tweedaagse waarbij leidinggevendenden uit verenigingssectoren en experts de uitdagingen uiteen rafelden in struikelblokken, ambities en acties. Deze appeleren sterk aan de verantwoordelijken van het verenigingsleven zelf, maar ook aan de verantwoordelijken van de samenleving en de context waarbinnen het verenigingsleven opereert. Ook aan u dus. Aan het ene werken zonder ook aan het andere te sleutelen, is niet nuttig. We moeten samen, elk vanuit de eigen rol, aan de juiste knoppen draaien. Daarom voerden we intussen een aantal open gesprekken met beleidsverantwoordelijken in politieke partijen om na te gaan waar we samen kunnen en moeten werk van maken.

Het onderstaande is dan ook geen eenzijdige boodschappenlijst of eisenbundel, geen afvinkbaar memorandum waarop we u en anderen zullen afrekenen. Het zijn wél tendensen en contexten waarover het gezamenlijke verenigingsleven—vaak samen met u—bezorgd is en waaraan iets moet gedaan worden. Soms volstaan relatief kleine of 'organisatorische' ingrepen. Maar meestal dringt een andere (beleids)cultuur zich op alvorens een rist concrete maatregelen te bespreken. De aanloop naar nieuwe legislaturen lijkt ons daarom een geschikt moment om dit op tafel te leggen. De afgelopen maanden waren hierover al gedachtenwisselingen met zowel het verenigingsleven als met u en andere beleidsverantwoordelijken. Er volgen er nog. We willen u daarvoor, namens het verenigingsleven, alvast bedanken.

MIDDENVELD, VERDEDIGING EN SPITS

Het veelzijdig amalgaam van verbonden en georganiseerde burgers dat zich traditioneel tussen overheid en markt positioneert, heet 'middenveld'. Dat betekent geenszins dat ze in maatschappijkwesties een 'middenpositie' innemen of zich zouden beperken tot het netjes aanleveren van welgemikte voorzetten. Jawel, het zijn optimale netwerkers en verbinders, maar ze verdedigen met vuur hun zaak én ze chargeren waar nodig.

Nee, het middenveld is niet statisch, het is geen structuur. Het is veeleer a way of life. Een eigen manier van dingen doen, gemotiveerd en altijd samen met mensen. Overheden en politici die voor grote uitdagingen staan, vinden in autonome en kritische middenveldorganisaties ongetwijfeld ideale bondgenoten om langzaam maar zeker en op een slimme manier vooruitgang te boeken.

VERENIGINGEN SNAKKEN NAAR ADEM

Het non-profit initiatief is traditioneel sterk uitgebouwd en georganiseerd in België/Vlaanderen. In maatschappelijke domeinen zoals onderwijs en zorg zijn deze initiatieven zelfs toonaangevend. Dit was alleen maar mogelijk omdat overheden in het verleden waardevolle initiatieven van onderuit vertrouwden, stimuleerden en ondersteunden. De laatste jaren merken we hier een trendbreuk.

Overheden zijn in de ban van het 'new public management'. Alles wordt gemeten in termen van input- en output, veelal kwantitatief, in cijfers. Rapportering is essentieel. Topambtenaren zijn ceo's. Het lijkt erop dat de samenleving steeds meer gerund wordt als een bedrijf. In essentie lijkt de relatie tussen overheden en verenigingen alsmäär meer gebaseerd op wantrouwen. Verenigingen merken en voelen dat op velerlei manieren. Kleine verenigingen investeren vaak meer tijd in projecten schrijven, plannen, begroten en er vervolgens een verslag en afrekening van te maken dan in het essentiële

inhoudelijke werk. Vastgelegde criteria voor structurele subsidies raken snel verouderd en zijn niet flexibel. Projectsubsidies zijn dan een goede aanvulling, maar bieden nooit een volwaardig alternatief. Verenigingen merken ook dat experimenten en het nemen van risico's – zó eigen aan een verenigingsdynamiek – niet meer kan of mag. Dit zet een domper op zowel hun interne werking als op hun maatschappelijke relevantie. Een nefaste spiraal.

Daarbij komt nog dat wie wantrouwig is, regels installeert die eigenlijk niet nodig zijn. Maar voor verenigingen leiden ze wel tot administratieve overlast die – opnieuw – afleidt van de zinvolle kerntaken. En dat heeft dan weer impact op vrijwilligersengagement.

Verenigingen worden terecht tot efficiëntie en professioneel handelen aangespoord, maar de huidige controledrang leidt noch tot efficiëntie noch tot effectiviteit.

SPEERPUNTEN #1

Het managementmodel in overheden kent zijn beperkingen om onze samenleving vorm te geven in deze tijden van grote uitdagingen. We pleiten voor een bestuursmodel dat inzet op een sterk middenveld en kiest voor samenwerking. We zijn ervan overtuigd dat dergelijk samenwerkingsmodel zorgt voor toekomstgericht, goed en daadkrachtig bestuur.

Er dringen zich nieuwe, flexibele en degelijke kaders op die de nodige speelruimte bieden voor het inhoudelijk werk van verenigingen en tegelijk garanties bieden aan de subsidiërende overheid op kwaliteitsvolle resultaten:

- Een vereniging werkt volgens eigen drijfveren, met vrijwilligers en geeft zelf invulling aan haar opdrachten. Overheden die sterke verenigingen willen, moeten deze autonomie honoreren en hen niet versmachten in een strak managementmodel.
- Maak het functioneren van verenigingen niet nodeloos moeilijk. Zorg voor continuïteit in de regelgeving en actualiseer bv. regelmatig het rapport 'Samen vereenvoudigen', bespreek het met de bevoegde beleidsniveaus en voer het uit in samenspraak met het verenigingsleven.
- Een samenleving zonder ondernemerschap – ook in het verenigingsleven – verstart. Een vereniging (en een overheid) moet kunnen en durven experimenteren wil ze vernieuwen en vooruitgaan. Vertrouw, erken en ondersteun daarom kleinschalige, waardevolle initiatieven van verenigingen. Zoek naar (financiële) mechanismen die experiment aanmoedigen zonder onaanvaardbare risico's toe te laten. Werk bv in eerste instantie de juridisch/administratieve drempels weg voor verenigingen die willen werken met 'nieuwere' financieringsvormen zoals bv. Lets-systemen of crowdfunding.
- Kies voor kwalitatieve rapportering waar zowel vereniging als overheid iets aan heeft. Want rapportering mist vandaag de dag haar doel. Rapporten zijn vaak papieren tijgers waar veel werk aan besteed wordt maar niemand iets aan heeft.

2

VLAANDEREN KRIJGT NIEUWE BEVOEGDHEDEN: WIE ZAL WAT DOEN EN WELKE ROLLEN SPELEN VERENIGINGEN?

Naar aanleiding van de zesde staatshervorming krijgt het Vlaamse beleidsniveau zeggenschap over een pak nieuwe bevoegdheden met grote maatschappelijke relevantie. Tegen de achtergrond van een sputterende economie en krimpemde overheidsbegrotingen, stelt zich meer dan ooit de vraag wie wat zal doen met die bevoegdheden. Welke rol speelt 'de politiek'? Wat zijn overheidstaken, taken van 'algemeen belang'? Wat kan of moet uitbesteed worden en aan wie? Openbaar of 'maatschappelijk' aanbesteden? ... We hebben de indruk dat vooral de overheid en verenigingen zich die vraag (moeten) stellen en dat we in zekere zin gezworen partners zijn. Tegen deze achtergrond lijkt het aangewezen om met de voornaamste maatschappelijke actoren op Vlaams niveau een hernieuwd Pact uit te werken en af te sluiten. Dergelijk Pact vertrekt van duidelijke keuzes m.b.t. de gewenste Vlaamse samenleving en omvat weloverwogen en evenwichtige doelstellingen in die richting.

Verenigingen in Vlaanderen doen veel, en vaak tegelijk. Ze brengen mensen samen, zorgen voor fijne momenten, ze vormen mensen, ze 'emanciperen' mensen die het om bepaalde redenen moeilijker hebben in onze samenleving, ze verdedigen 'hun' mensen bij collega's en overheden. Ze voeren actie als iets hen niet aanstaat, ze onderhandelen met beleidsmakers over hun zaak en pogen zo het beleid mee vorm te geven. Ze dragen oplossingen aan en nemen initiatieven waar markt en overheid steken laten vallen. Soms 'verkopen' ze hun expertise aan derden en aan overheden. Die veelheid van organisaties én de veelheid van rollen die verenigingen spelen in Vlaanderen is een – historisch gegroeide – rijkdom.

We stellen vast dat – onder meer in het kader van bovenstaande vragen – er sterke pleidooien zijn om verenigingen enkel nog één afgebakende taak toe te vertrouwen. Of ze voeren actie als beleidsmaatregelen hen niet zinnen of ze beheren natuurgebieden of vangen vluchtelingen op. Maar niet alles samen. Wij zijn ervan overtuigd dat de sterkte van het verenigingsleven in Vlaanderen net ligt in de

combinatie van die verschillende rollen en taken. Net zoals we overtuigd zijn van de meerwaarde van het 'middenveld-achtig' aanpakken van maatschappelijke taken. Uiteraard moet er transparantie en interne 'hygiëne' zijn, maar dat is bij alle maatschappelijke actoren die taken van algemeen belang uitvoeren, niet anders.

In essentie gaat het kerntakendebat over het slimst én efficiëntst én effectiefst besteden van overheidsmiddelen op alle maatschappelijke domeinen. We hebben de indruk dat wel vaker niet alle facetten in rekening gebracht worden. Zo is het populair om de zelfredzaamheid van de burger naar voor te schuiven als oplossing voor vele kwalen in onze samenleving. Dat is ook gedeeltelijk een goede oplossing. Maar het ontslaat overheden op verschillende beleidsniveaus niet van de – ook financiële – verantwoordelijkheid om een goed kader en ondersteuning aan te bieden. Zelfredzaamheid mag dus niet begrepen worden als 'trek uw plan'. Hetzelfde – of eigenlijk het omgekeerde – merken we bij middenveldorganisaties die bepaalde overheidstaken uitvoeren. Daar zien we net een alsmaar strakker en hiërarchisch wordende relatie tussen de overheid en deze organisaties. Een nieuw, volwassen, samenwerkingskader dringt zich daar op. Tot slot wordt ook 'oeverloos overleg' vaak als een 'kostenpost' bekeken waarop bespaard moet worden. Er is inderdaad sleutelwerk nodig, maar ook daar pleiten we ervoor om het kind niet met het badwater weg te gooien. Want dat is niet slim en effectief.

SPEERPUNTEN #2

Wees vooruitziend en vul het nieuw Vlaams beleid toekomstgericht in. Behoud wat goed is, integreer optimaal met de bestaande bevoegdheden en hervorm enkel waar nodig. Vermijd symbooldiscussies tussen beleidsniveaus en stel het welzijn en de welvaart van de inwoners van Vlaanderen en Brussel centraal.

Betrek daarom verenigingen optimaal bij het overleg over de uitrol van de nieuwe bevoegdheden.

Ontwikkel voor alle nieuwe bevoegdheden en op te richten organen in nauwe samenspraak met het verenigingsleven een nieuw afsprakenkader tussen overheid en verenigingen met duidelijke rol- en taakafspraken. Respecteer daarbij de expertise van verenigingen en hun autonomie om te bepalen welke rollen en functies ze combineren in functie van hun maatschappelijke opdracht.

Specifiek voor de uitvoering van een nieuw sociaal beleid honoreert de Vlaamse overheid de grote meerwaarde, specifieke expertise en dienstverlening van de verenigingen die hierin actief zijn. Concreet ...

- voert ze een sociaal beleid dat focust op solidariteit en herverdeling, niet op zelfredzaamheid;
- bevecht ze discriminatie en pakt ze de almaar stijgende armoede fundamenteel aan. Extra aandacht gaat daarbij naar armoede bij etnisch-culturele minderheden;
- betreft ze minstens de sociale partners bij de oprichting en beheer van de instellingen en middelen voor de Vlaamse sociale bescherming zoals kinderbijslag, ouderenzorg en arbeidsmarktbeleid;
- erkent ze de rol van sociale middenveldorganisaties bij de uitvoering van het sociaal beleid, zoals bv. de uitbetaling van vergoedingen en uitkeringen, informatieverstrekking, juridische bijstand ...;
- streeft ze naar administratieve en bestuurlijke eenvoud;
- voorziet ze voldoende linken met de federale systemen, met oog op vlotte samenwerking, en goed, efficiënt bestuur.

3

(@EU) VERENIGINGEN ZIJN GEEN OVERHEDEN NOCH BEDRIJVEN

De centrale actoren in een samenleving zijn de overheid, markt en burgers. Maatschappelijke initiatieven vertrekken vanuit deze actoren en voltrekken zich 'in' de driehoek. We stellen vast dat de ruimte voor initiatieven van geëngageerde burgers en hun verenigingen afkalft. Initiatieven van verenigingen raken alsmaar meer 'gekneld' tussen overheid en markt en het 'middenveld' lijkt dus letterlijk van het veld gespeeld te worden. Een eigen koers varen wordt moeilijk.

Veel heeft te maken met supranationale, veelal Europese regelgeving, de stugge omzetting ervan op federaal of Vlaams niveau en de rechtstreekse impact ervan op de werking van verenigingen. Supranationale regelgeving wordt gemaakt door en voor lidstaten en ijvert meestal voor optimale stroomlijning en duidelijke regels voor iedereen, dit in het kader van vrij verkeer van goederen en diensten, tegen concurrentievervalsing of ter bescherming van de consument. De burger, ook de geëngageerde, is vanuit die optiek per definitie een klant, een consument. Dat is helaas – of gelukkig- maar één kant van het verhaal. Wie als vereniging bepaalde 'marktactiviteiten' wil opzetten, wordt door bedrijven gezien als een 'concurrerende onderneming' en door overheden soms als 'co-overheden' die dus dezelfde regels moeten volgen. Denk maar aan de wetgeving overheidsopdrachten die ook automatisch geldt voor verenigingen die voor meer dan de helft gesubsidieerd worden. Of de wet marktpraktijken,

btw-wetgeving enz. Het zijn vaak maar een paar zinnestukjes in een richtlijn met grote gevolgen voor de eigenheid van het verenigingsleven in Vlaanderen. Verenigingen begrijpen de nobele bedoelingen achter deze regelgeving en wentelen zich heus niet in conservatisme of kneuterige kerktoerenmentaliteit. Ze hekelen wel de vaak overdreven administratieve overlast die dit met zich meebrengt. Want deze wetgeving is vaak ingewikkeld en verenigingen hebben niet de interne expertise om er optimaal aan te voldoen. Daarnaast zijn de permanente inbreuken op hun autonomie, eigenheid en aanpak hard om mee om te gaan. Ten derde dreigt er een maatschappelijke kaalslag waarbij 'civil society' enkel nog relevant zal zijn als er belangrijk economisch potentieel aan verbonden is. In veel middens is het nu al bon ton om enkel middenveldorganisaties met een grote omzet of veel werknemers als 'belangrijk' te beschouwen. Tot slot krijgen we – globaler – stilaan een soort eenheidsworst, geserveerd door markt of overheid, waarbij de burger een consument-klant is. Deze trend bedreigt een tweede essentiële functie van een vereniging, namelijk empowerment van burgers of 'volksverheffing' zo je wil.

SPEERPUNTEN #3

Verenigingen moeten op Europees, federaal en Vlaams beleidsniveau vaker als een eigen organisatievorm beschouwd en erkend worden. Een apart statuut garandeert effectieve regelgeving, met de gewenste effecten op voor wie ze bedoeld is. We zijn vragende partij om als partner met deze beleidsniveaus de mogelijkheden hiertoe na te gaan.

Vooraleer het zover is, moet federale wetgeving die – ingebed in een Europees kader – onterecht verenigingen in Vlaanderen raakt, dringend aangepast worden. We denken in eerste instantie bv aan de wet op de overheidsopdrachten, de btw-wetgeving en de wet op de marktpraktijken. Globaler dienen de federale en Vlaamse regeringen de dienstverlening van algemeen belang, opgezet door het middenveld, te vrijwaren en het niet-commerciële sociale, culturele en educatieve initiatief te verdedigen.

De Europese Commissie moet haar (georganiseerde) burgers niet enkel als economische actoren of consumenten zien, maar als burgers met ook sociale en culturele inzichten en behoeften. Bij de hoorzittingen voor nieuwe Europese Commissarissen, moeten Vlaamse en Belgische Europarlementsleden hen bv. bevragen over hun kijk op burgerschap en de rol van de 'civil society'. Tegelijk mag welvaart niet langer enkel op basis van economische criteria berekend worden. Als het Commissiebeleid bv ook afgerekend wordt op ecologische en sociale criteria, zal het zich daar ook op focussen.

EEN VERENIGING WEET WAAROVER ZE PRAAT. EN ER ZIJN VEEL VERENIGINGEN IN VLAANDEREN, BELGIE EN EUROPA

4

We stellen, globaal en lokaal, een opmars vast van een soort eenheidsdenken, een mainstream-opinie die niet in vraag gesteld wordt. 'There is no alternative' (TINA) geeft het aan: we moeten ermee leren leven. Besparingen bijvoorbeeld, of files. Afwijkende opinies worden ofwel als marginaal of onwerkbaar weggezet, of als de mening van enkelingen, of als aangestuurd vanuit (partijpolitieke) oppositie. Veel te zelden volgt in Vlaanderen een zinvol debat op basis van argumenten waarbij iedereen 'leert' en beslissingen naar een hoger niveau getild worden. We denken bijvoorbeeld aan maatschappelijke thema's die een brede, multidisciplinaire kijk nodig hebben, zoals het klimaatdebat, mobiliteitsdebat en dergelijke. De recente verschraving van de mediaruimte maakt de nood aan diversificatie en een brede kijk des te acuter.

Dat is jammer, zeker omdat er zoveel theoretische en praktische expertise voor het rapen ligt. Bij allerlei kennisinstellingen, administraties én grote en kleine verenigingen. Natuurlijk zeggen die verenigingen niet allemaal hetzelfde, soms zeggen ze zelfs tegenstrijdige dingen. Maar laat dát vooral geen reden zijn om er als beleidsmaker

dan maar niet naar te luisteren. Verenigingen zijn kritisch, dat zeker. Maar de meesten zijn ook constructief en doen voorstellen waarmee iets te doen valt. Dit negeren ondergraaft – alweer – een essentieel onderdeel van verenigingen, hun politiserend potentieel. Verenigingen reiken alternatieven aan waarover gedebatteerd kan worden. Dit is meer dan welkom lijkt ons, zeker nu de keuzevrijheid voor beleidsverantwoordelijken op alle beleidsniveaus sterk afneemt (cf. supra, over supranationale regelgeving). We zijn ervan overtuigd dat iedereen wint bij meer debat: burgers, middenveldorganisaties én politici. Want meer debat zijn meer argumenten, meer opties, meer ruimte voor duidelijke stellingnames én betere keuzes.

Globaler zijn goede debatten essentieel voor een goede democratie. Ze onderbouwen namelijk de democratische legitimiteit van beleidsverantwoordelijken. Ze geven ook moed en hernieuwde 'goesting' aan geëngageerde burgers en verenigingen om zich maatschappelijk te interesseren en in te zetten. Op die manier kan ook de tevredenheid en het vertrouwen in beleidsmakers groeien.

SPEERPUNTEN #4

Erken op het Vlaamse beleidsniveau opnieuw 'de Verenigde Verenigingen' als officiële gesprekspartner voor thema's met relevantie voor het middenveld. Voorzie daartoe een structureel, minstens zesmaandelijks, overleg en structurele ondersteuning.

Werk op alle beleidsniveaus aan een beleids- en organisatiecultuur waarin verschillende visies, afwijkende meningen en debat ruimte krijgen.

Breng de expertise van instellingen en middenveldorganisaties meer in het democratische debat. Het is kostenbesparend én effectief.

Beschouw betrokken burgers en een rijk middenveld als een meerwaarde. Het stimuleert maatschappelijk engagement in eigen land en zorgt voor jaloerse blikken in het buitenland.

Ondersteun initiatieven die op een structurele manier een gefundeerd politiek-maatschappelijk debat voeden.

De Europese instellingen moeten de bestaande expertise van het middenveld beter honoreren.

5

GOEDE PARTICIPATIE HEEFT ALLEEN MAAR VOORDELEN

Participatie kreeg de afgelopen jaren een slecht imago. Vertraging van grote investeringsprojecten? Teveel inspraak en proceduremogelijkheden. Slechte regelgeving? Op basis van zoveel verschillende fora en opinies is het moeilijk om rechtlijnig beleid te voeren. Inefficiënt beleid? Met al dat bespreken en terugkoppelen krijg je dat. Bewonerscomités, nochtans veelal (emotioneel) betrokken mensen die weten wat ze (niet) willen, worden al van eng eigenbelang beschuldigd nog voor er naar geluisterd wordt.

We overdrijven, maar beleidsverantwoordelijken lijken hierover soms met een kanon op de verkeerde mug te schieten. Participatiemethoden en –structuren dienen dynamisch te zijn en inderdaad geregeld aangepast te worden, maar de participatie zelf moet absoluut overeind blijven. Meer zelfs, ze moet versterkt worden en –vooral– er moet beter en efficiënter omgesprongen worden met de resultaten van participatie. In plaats van mondige, betrokken, burgers te hekelen, kan je er als beleidsmaker beter je voordeel mee doen door er minstens naar te luisteren. Vele beleidsverantwoordelijken lijken daar ook van overtuigd, maar in de praktijk zien we op alle beleidsniveaus andere signalen.

In Vlaanderen liggen de Strategische Adviesraden met de regelmaat van de klok onder vuur. Nu is een ‘herstructurering’ in de maak in functie van

een verhoogde efficiëntie. Zonder goed advies meer te honoreren, meer respect te tonen voor een écht participatief proces, zal die herstructurering nooit het beoogde doel bereiken. In onze steden en gemeenten is het regelgevend kader voor lokale adviesraden afgebouwd. In sommige gemeenten zullen volwaardige, goed werkende en gewaardeerde alternatieven ontstaan, maar in andere gemeenten waren adviesraden het enige houvast en enige garantie op gestructureerde inspraak.

Zoals hoger al aangegeven, hebben verenigingen vaak waardevolle (goedkope) expertise. Om die op een gestructureerde wijze bij het beleid te brengen, zijn goeie kanalen nodig. Verenigingen zoeken permanent nieuwe, creatieve kanalen om hun stem en argumenten te laten horen. Daarbij botsen ze uiteraard wel op het feit dat het regelgevend kader verdwijnt of geen meerwaarde meer biedt. Daarenboven worden verenigingen vaak gezien als ‘één stakeholder tussen vele anderen’. Uiteraard zijn er andere relevante stakeholders maar ze zorgen niet allemaal voor het engageren van burgers, voor informatie en debat over maatschappelijke thema’s, kortom: voor draagvlak. Daarbij komt nog dat de expertise van verenigingen goedkoper is dan die van bijvoorbeeld consultants.

SPEERPUNTEN #5

We wensen op het Vlaamse beleidsniveau het overleg aan te gaan over een integrale aanpak van participatieprocessen, over het wegwerken van een versnipperd advies- en overleglandschap en over de plaats van verenigingen daarin. In afwachting daarvan is een eenzijdige afbouw of uitholling van de bestaande Strategische Adviesraden onverantwoord.

Bij de hervorming van het advies- en participatielandschap is zowel een cultuuromslag, een reëel politiek engagement, maatwerk en een nieuw afsprakenkader essentieel. Dit alles moet ingebed zijn in een sterk samenwerkingsmodel waarbij het nut en de bruikbaarheid van strategische adviesverlening voor het beleidsproces wordt gemaximaliseerd.

Een verankerde plek voor vertegenwoordigers van alle verenigingssectoren in (mogelijk nieuwe) advies- en overlegorganen blijft essentieel, o.a. omwille van hun specifieke expertise en maatschappelijke verankering.

De Vlaamse overheid mag de bestaande vormen van co-creatie, overleg en advies onder geen beding vervangen door het werken met consultancybedrijven. Dat is overigens niet efficiënt en leidt tot hogere kosten.

De Europese instellingen moeten hun eigen procedures voor inspraak van burgers en middenveld ernstig nemen.

6

VERENIGINGEN ZIJN GEEN CRIMINELEN

Dat wantrouwen, gestart vanuit een sterk economisch efficiëntiedenken, lijkt stilaan ook het maatschappelijk en juridisch discours over georganiseerde burgers te besmetten. Wat de individuele burger betreft, lijkt de 'brave burger' het ideaalbeeld (cf. VRIND 2013). Het al dan niet samen uiten van een verontwaardiging of een overtuiging – een essentieel onderdeel van quasi alle verenigingen – is in deze context al snel verdacht of op zijn minst 'ongepast'. Erger wordt het als het voeren van legitieme, geweldloze actie ook juridisch bestraft wordt. Wie wantrouwen zaait, zal wantrouwen oogsten. We veronderstellen dat ook u niet in dergelijke geatomiseerde samenleving wil leven. Want een fijne samenleving ontwikkel je er niet mee en het creëert al zeker geen respect en vertrouwen in beleids- en samenlevingmakers. Voor verenigingen tast het vaak hun bestaansreden of hun actiemodellen aan en zorgt het voor juridische onzekerheid. Het zet bovendien een rem op de nodige dynamiek en vernieuwing in de samenleving.

7

VRIJWILLIGERSWERK IS NIET GRATIS EN MOET WERKBAAR BLIJVEN

Het vrijwilligerswerk wordt vaak geroemd in Vlaanderen. En terecht. Maar recent wordt er wel héél veel heil verwacht van vrijwilligerswerk. We verwijzen bijvoorbeeld naar onze opmerkingen over 'zelfredzaamheid' in het kader van het kerntakendebat. Uit besparingsoverwegen taken wegnemen van verenigingen en ze toebedelen aan vrijwilligers lijkt nobel, maar is tegelijk te kort door de bocht. De vrijwilliger die alles doet en altijd beschikbaar is, wordt stilaan een zeldzame soort. De huidige vrijwilliger – ze zijn gelukkig nog altijd met heel veel – pikt er bijvoorbeeld een aantal activiteiten uit die hem/haar liggen en bindt zich niet snel of langdurig aan één bepaalde organisatie of opdracht. Verenigingen leren daar mee omgaan en passen hun (vrijwilligers) werking aan deze nieuwe realiteiten aan. Een dergelijke omvorming is voor heel veel verenigingen, die grotendeels en soms zelfs volledig op vrijwilligers draaien, verre van evident. Een goede ondersteuning en begeleiding door (een) beroepskracht(en) is

SPEERPUNTEN #6

Het voeren van geweldloze actie voor een politiek of breed maatschappelijk doel, mag niet langer strafrechtelijk vervolgd worden. Het beknót ook het recht op vrije meningsuiting. Een wetswijziging moet dit onmogelijk maken.

De wetgeving rond de Gemeentelijke Administratieve Sancties moet bijgestuurd worden. Vooreerst mag deze wetgeving in geen geval leiden tot het inperken van legitieme acties. Daarnaast dringt zich een duidelijke definitie van de term overlast op, alsook het ongedaan maken van de leeftijdsverlaging tot 14 jaar.

SPEERPUNTEN #7

Vrijwilligerswerk mag nooit een plicht worden. Zo lijkt het verplichten van werkzoekenden om vrijwilligerswerk te doen omwille van besparingsoverwegingen eerder op dwangarbeid dan op vrijwilligerswerk.

Vrijwilligerswerk is een basisrecht. Beperkingen die mensen tegenhouden om vrijwilligerswerk te doen, moeten opgeheven worden. Zo mag vrijwilligerswerk geen aanleiding zijn om een uitkering te schrappen. Evenmin mag vrijwilligerswerk verboden worden omwille van een bepaald verblijfsstatuut.

Om het belang van vrijwilligerswerk écht te erkennen, promoten en ondersteunen, is een betere afstemming tussen arbeid, gezin en vrije tijd een essentiële voorwaarde.

daarbij essentieel. Degelijk vrijwilligerswerk is dus niet (helemaal) gratis.

Enerzijds wordt vrijwilligerswerk dus opgehemeld, anderzijds staat vrijwilligerswerk sterk onder druk en is het soms nauwelijks nog werkbaar. Zeker bestuursvrijwilligers die in verenigingen een leidende rol opnemen, haken af omwille van de toegenomen administratieve lasten die er de laatste jaren bij kwamen. We verwijzen hier naar onze bedenkingen inzake de vele regels, meestal niet op maat van verenigingen, en al helemaal niet op maat van vrijwilligersorganisaties.

De Verenigde Verenigingen is de spreekbuis van het middenveld en bestaat ondermeer uit: 11.11.11, ACW, Bond Beter Leefmilieu, de Vlaamse vakbonden, Federatie Sociaal-Cultureel Werk (FOV), Forum voor Amateurkunsten, Gezinsbond, Christelijke Mutualiteit, Socialistische Mutualiteit, Minderhedenforum, Vlaamse Jeugdraad, Netwerk tegen Armoede, Vlaamse Sportfederatie en honderden andere organisaties. Het is een open netwerk opgezet voor en door middenveldorganisaties, die de krachten willen bundelen, willen leren van elkaar en uitwisseling en samenwerking belangrijk vinden.

www.deverenigdeverenigingen.be // www.werktankmiddenveld.be

de verenigde verenigingen

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK
MIDDEN
VELD

WERK
TANK

WERK
TANK

WERK
TANK